

Tawbah-Kutaa 10.1

Description

Erga Tawbatanii Booda Badii irraa of qusachuuf-kutaa 1ffaa

Rabbii balbala tawbaa gabroottan Isaa hundaaf bane galanni haa galu. Osoo balballi tawbaa banaa taâ€™uu baate silaa eenyullee hin milkaa’u, nama Rabbiin eege malee. â€œYaa gabroottan koo! Kan badii hojjachuun nafsee teessan miitan! Rahmata Rabbii irraa abdii hin muratinaaâ€• jechuun balbala tawbaatiin seenun miâ€™aa gammachuu fi tasgabbii akka dhandhaman waama.

â€œRabbiin gara mana nageenyaatti waama. Nama fedhes gara karaa qajeelatti qajeelcha.â€• Suuratu Yuunus 10:25

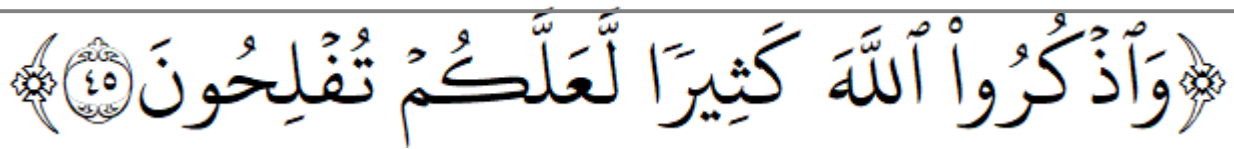
Sila eenyutu tawbachuun Daaru salaam (Mana nageenyaa) seenu didaa? Eeti, eenyulle mana nageenyaa seenu hin jibbu. Garuu fedhiin qullaa fi sheyxaanni namatti taphachuun badii keessatti akka taran nama taasisu. Namni tokko tawbachuun mana nageenyaa tan taate Jannata gahuuf ni dharraâ€™a. Akkuma â€œnan tawbadhaâ€• jedhuun badiin isaa duubatti isa harkisti. Boolloo badii fi cubbuu keessaa bahuu barbaada, garuu yoosu duubatti deebiâ€™a. Sila maali ree furmaanni kanaa? Badii irraa buqqaâ€™anii karaa qajeelaa irratti gadi dhaabbachuuf furmaata armaan gadii kaaâ€™un ni dandaâ€™ama:

1-Arrabaa fi qalbii ofii zikriin koâ€™oomsu- Namni badii kan hojjatu yommuu Rabbii isaa dagatuudha. Yommuu inni Rabbiin dagatu, sheyxaanni isa haguugun badii keessatti isa dhamaasa. Qurâ€™aana keessatti:

﴿وَمَنْ يَعِشْ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقِيضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ﴾
﴿وَأَنَّهُمْ لَيَصْدُونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُّهْتَدُونَ﴾

â€œNama zikrii (Qurâ€™aana fi ibaadaa) Rahmaan (Rabbii) irraa garagalee, sheyxaana isaaf ramadna; inni isaaf hiriyyaa dhiyoodha. Isaanis (sheyxaanonni) karaa [Rabbii] irraa isaan dhoorgu; Isaan immoo karaa qajeela irra waan jiran of seâ€™u (yaadu).â€• Suuratu Az-Zukruuf 43:36-37

Yeroo hundaa Rabbii Oltaâ€™aa yaadachuu fi faarsun, sheyxaana abaarramaa namarraa fageessa. Namni sheyxaana badiitti nama kakaasu irraa yoo fagaate, badii fi cubbuu irraa ni fagaata. Badii fi cubbuu irraa yoo fagaate, ni milkaa’u. Kanaafi, Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa akkana jechuun zikriitti nu waama:

• Akka milkooftaniif jecha baay’TMinnaan Rabbiin yaadadhaa (zikrii baay’TMisaa). •
(Suuratu Al-Anfaal 8:45, Al-Jum’TMaa 62:10)

Namni zikrii baay’TMisee badii jalaa bahuuf yeroo hundaa qalbii fi arraba isaa zikriin leenjisuuf tattaafachu danda’TMa. Yommuu karaa irra deemu, konkolaataa keessa taa’TMu fi bakka hojiitti arraba isaatiin osoo sagalee ol hin kaasin, •Subhaanallah (Rabbiin qulqullaa’TMe), Alhamdulillah (Faaruun hundi kan Rabbiiti), Allaahu-akbar (Rabbiin hundarra Guddaadha) • deddeebisee jechuu danda’TMa. Kanaan alas zikriiwwan biroo gochuu danda’TMa.

2-Bakka badii itti hojjataa turan irraa fagaachu • namni tokko erga tawbatee bakka badii itti hojjataa ture irraa dheessuun karaa qajeelaa irratti akka gadi dhaabbatu garmalee isa gargaara.

Abu Sa’TMiid Al-Khudriyyi akka gabaasetti Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan:
•Namoota isin dura darban keessaa namticha lubbuu sagaltamii sagal (99) ajjeese tokkotu ture. Ergasi namoota dachii irra jiraatan keessaa nama hundarra beekaa ta’TMe gaafate. Innis gara molokseetti qajeelfame. Namtichi kunis gara moloksee kanaa dhufuun lubbuu 99 akka ajjeese itti hime. •Tawbaan nama kanaa ni qeebalamaa? • jechuun gaafate. Molokseenis •elakki hin qeebalamu • jedhe. Ergasii namtichi kuni moloksee kanas ajjeessun dhibba (100) guute. San booda namoota dachii irra jiraatan keessaa nama hundarra beekaa ta’TMe gaafate. Innis gara nama beekaa tokkotti qajeelfame. Namtichis •Ani nama dhibba ajjeessee jira, anaaf tawbaan ni jiraa? • jechuun nama beekaa kana gaafate. Beekaan kunis, •Eeti, sii fi tawbaa jidduu eenyutu seenaa? Gara biyya akkana akkanaa deemi. Biyya san keessa namoota Rabbiin gabbarantu jira. Kanaafu, isaan waliin Rabbiin gabbari. Gara biyya keeti hin deebi’TMin, sababni isaa ishiin lafa badduudha. • Namtichi kuni deeme deemee walakkaa karaa irra yommuu gahuu duuti itti dhufte. Malaaykoonni rahmataa fi Malaaykoonni azaabaa (adabbii) isarratti wal falman. Malaaykonni rahmataa ni jedhan, •Kan tawbatu ta’TMee fi gara Rabbii qalbii isaatiin garagaluun dhufe. • Malaaykonni azaabas ni jedhan, •Inni gonkumaa hojii gaarii tokko hin hojjanne. • Ergasii, isaan jidduutti murteessuuf Malaaykaan biraa suuraa namaatiin isaanitti dhufe. Akkana jedhe, •Biyyoota lamaan kanniin keessaa biyya kamitti dhiyoo akka ta’TMe safaraa. • Isaaniis ni safaran. Gara biyya inni deemu barbaadutti dhiyoo akka ta’TMe ni argan. Kanaafu, malaaykonni rahmataa isa ni fudhatan. • [Sahiih Muslim 2766](#)

Hadiisa kanarraa wanta baay’TMee baranna. **1ffaa**-Dhimma amantii keessatti wanta nama rakkise ykn wallaalan, nama beekaa (aalima) gaafachu. Namni wallaalan ofiis balleesse nama biraas balleessa. **2ffaa**-Badiin hanga fedhe yoo baay’TMate, tawbachuuf carraaqu fi abdi kutuu dhiisu. Namni kuni •Badiin kiyya baay’TMeedha • jechuun tawbachuu hin dhiisne. Kana irra, tawbachuuf ni carraaqe. **3ffaa**-Bakka badiin itti baay’TMatu fi itti hojjataa turan irraa fagaachu. Namtichi kuni bakka badiin itti hojjatamu irraa dheessun gara iddoo namoonni Rabbiin itti gabbaran deemuf ni ka’TMe. Akkana gochuun isaa baditti akka hin deebinee isa taasisa. Kanaafu, namni dhugaan tawbachuu barbaadu, bakka badii irraa dheessu qaba. Fakkeenyaaf, qumaari irraa yoo tawbate, bakka qumaari irraa fagaachu qaba.

3-Wantootaa badiitti nama harkisan ofirraa fageessu“ wantoonni badiitti nama harkisan meeshaalee harkaa qaban yoo taâ€™e, meeshaalee san ofirraa fageessun ykn irraa fagaachun tawbaa dhugaa tawbachuun ni dandaâ€™ama. Gurbaa tokkodu fiilmi garmalee ilaalaa ture. Fiilmin badaa akka taâ€™mee fi jireenya isaa balleessaa akka jiru yommuu hubatu, ni tawbate. Tawbaa isaa irratti gadi dhaabbachuuf tarkaanfin inni fudhate, TV irraa fagaachudha. Akkasumas, websaayiti fiilmi fokkuu agarsiisan irraa ni fagaate. Wanti kanarratti isa jabeesse guddaan aayah tana:

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَٰلِكَ

أَزْكَىٰ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَيْرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ

â€œIja isaanii akka gadi qabatanii fi qaama saalaa isaanii akka eegan muâ€™mintootatti (warroota amananiitti) himi. Santu isaaniif irra qulqulluudha. Dhugumatti Rabbiin keessa beekaa waan isaan dalaganiitti.â€• Suuratu An-Nuur 24:30

Dubartiin inni Tv fi fiilmi keessatti ilaalu haraamaa taâ€™uu namni yoo beeke, ija irraa gadi qabata. Dubartii qullaatti ija rakkisuun badii guddaa raawwataa akka jiruu fi akkuma suuraa ishii ilaalun qalbiin isaa gurraachataa fi Rabbiin irraa fagaacha akka jirtu yoo hubate, wantoota fokkuu ilaalu irraa ni dheessa.

4-Xumura badii itti yaadu fi sheyxaana Rabbitti maganfachuu“ Namni aaqilli nama dhuma wanta tokkoo madaalun gara hojiitti seenudha. Xumurri hojii isaa badaa taâ€™uu yoo hubate, hojii san irraa of qaba. Sababni isaas, adabbii hojii badaa baadhachuu hin barbaadu. Yeroo dheeraaf adabbii irratti obsuu caalaa yeroo gabaabaaf badii irraa obsuu wayya. Fakkeenyaaf, nama hiyyeessaan â€œwaggaa lama booda qabeenyaa gahaa ni argattaa obsiâ€• osoo jedhaniini. Ergasii obsuu didee yoo hatee fi murtiin waggaa kudhanii yoo irratti darbe, waggaa lamaaf hiyyummaa irratti obsuu wayya moo waggaa kudhaniif mana hidhaa keessatti obsuu wayyaa?

Haaluma kanaan, namni addunyaa tana keessatti wanta Rabbiin oltaâ€™aan dhoowwe irraa obsuu dadhabee yoo itti tare, Guyyaa Murtii adabbii cimaatu isa eeggata. Guyyaa Qiyaamaa duraayyu, addunya tana keessatti salphinnaa fi adabbii adda addaatiif ni saaxilama. Kanaafi, Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aala gabroota Isaa adabbii cimaa irraa yommuu akeekachisuu akkana jedha:

ن تَخْفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْدُوهُ يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي
 تِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾ يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ
 مَا عَمِلْتَ مِنْ خَيْرٍ مُّحْضَرًا وَمَا عَمِلْتَ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا
 أَمَدًا بَعِيدًا وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٠﴾

Jedhi, â€œYoo wanta qoma keessan keessa jiru dhoksitan yookiin ifa baastan, Rabbiin wanta san ni beeka. Wanta samiwwan keessa jiru fi wanta dachii keessa jirus ni beeka. Rabbiin wanta hundaa irratti dandaâ€™aadha. Guyyaa Lubbuun hundi toltuu irraa waan hojjattee fi hamtuu irraa waan hojjatte [ishii fuunduratti] dhiyaataa taâ€™mee argitu [yaadadhu]. Odoo jidduu isheeti fi jidduu isaa (hamtuu hojjattee) fageenyi dheeraan jiraatee jaallatti. Rabbiin nafsii Isaa isin sodaachiisa. Rabbiinis gabroottaniif akkaan mararfataadha. â€• (Suuratu Aali-Imraan 3:29-30)

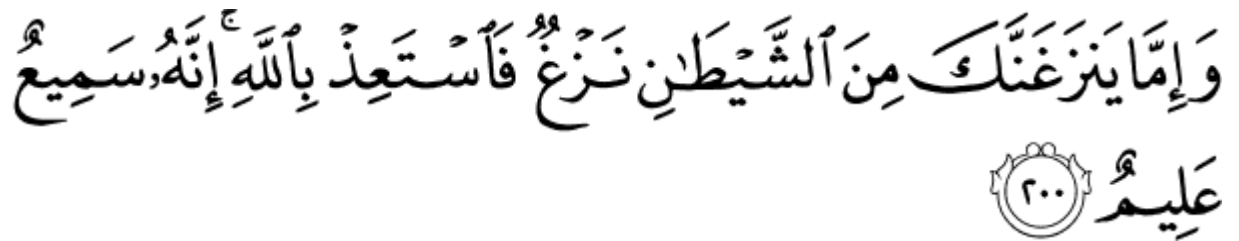
â€œRabbiin subhaanahu wa taâ€™maalaa iccitiwwan, wanta namni sammuu keessatti yaadu fi wanta ifa bahe hunda akka beeku, gabroota Isaatti beeksiisa. Sababni isaas, dhokataan tokkollee Isarraa hin dhokatu. Beekumsi Isaa yeroo, bakkaa fi haalota kam keessattu isaan kan marseedha. Samii fi dachii keessatti wanti hanga atamii gahu gonkumaa Isarraa hin dhokatu. â€œRabbiin wanta hundaa irratti dandaâ€™aadha.â€• Kana jechuun dandeettin Isaa wantoota hundaa kan haguugedha. Gabroottan Isaa wanta Inni dhoowwe fi jibbuu hojjachuu irraa Isa sodaachu akka qaban Aayaan tuni isaan dammaqsiti. Sababni isaas, Rabbiin wanta isaan hojjatan guutuu ni beeka, yoosu isaan adabuu dandaâ€™ma. Isaan keessaa osoo hin adabin nama dhiise, yeroo muraasaf ni tursiisa. Ergasiii adabbii cimaan isa qaba. Kanaafi, kana booda akkana jedhe, â€œGuyyaa Lubbuun hundi toltuu irraa waan hojjattee fi hamtuu irraa waan hojjatte [ishii fuunduratti] dhiyaataa taâ€™mee argitu [yaadadhu]. Odoo jidduu isheeti fi jidduu isaa (hamtuu hojjattee) fageenyi dheeraan jiraatee jaallatti.â€• Kana jechuun Guyyaa Qiyaamaa nama hundaafu hojiin isaa gaarii fi badaa ni dhiyaataaf. Akkuma Rabbiin Oltaâ€™aan jedhe, â€œNamni Guyyaa san wanti inni hojjatee fi dhiise itti himama.â€• (Suuratu Al-Qiyaamah 75:13)

Namni hojii isaa irraa wanta gaarii arge, suni isa gammachiisa. Namni hojii badaa fi fokkuu hojjataa ture yommuu argu immoo garmalee gadda, ni dallana. Osoo hojii fokkuu hojjate san irraa qulqullaaâ€™me ni hawwa. Isaa fi hojii fokkuu san jidduu fageenyi dheeraan osoo jiraate ni jaallata. Akkuma sheyxaana addunyaa irratti waliin hiriyyoomen, â€œYaa gaabbi koo! Osoo anaa fi si jidduu fageenyi bahaa fi dhiyaa jiraate maal qaba! Hiriyyaa akkam fokkate!â€• jedhu san, hojii fokkuu isaatiinis, â€œosoo anaa fi si jidduu fageenyi fagoon jiraateâ€• jedhee hawwa. (Garuu gaabbi malee buâ€™maa homaatu isaaf hin buusu.) Itti aanse, Rabbiin isaan sodaachisuu fi akeekachiisuuf ni jedha: â€œRabbiin nafsii Isaa isin sodaachiisa.â€• Kana jechuun adabbii Isaatirraa isin sodaachisa yookiin akeekachiisa. Gabroonni Isaa

rahmata Isaa irraa akka abdii hin kunnee fi garaa hin muranneef isaan abdachiisuun ni jedha: **â€œ Rabbiinis gabroottaniif akkaan mararfataadha.â€•** Hasan al-Basriin akki jedhe, **â€œIsaaniif mararfachuu irraa kan kaâ€™TMe, adabbii Isaatirraa isaan akeekachiise.â€•** Hayyuun biraas ni jedhe, **â€œuumamtoota Isaatiif rahmata godhaadha, daandii qajeelaa fi amantii sirrii irratti akka gadi dhaabbatanii fi Ergamaa Isaa kabajamaa akka hordofan Isaaniif jaallata[1].**

Kanaafu, namni Guyyaa Qiyaamaa wantoonni lama osoo isarraa garmalee fagaatanii jaallata. 1ffaa-sheyxaana baditti nama kakaasu. 2ffaa-hojii fokkuu hojjata ture. Kanniin lamaan jalaa bahuuf furmaanni kanaa, sheyxaana Rabbitti maganfachuu fi xumura hojii badaa itti yaadudha.

Rabbiin oltaâ€™TMaan ni jedha:

â€œYoo garagalchaan (hasaasni badaa) sheyxaana irraa sitti dhufe, Rabbitti maganfadh.
Dhugumatti Inni Dhagahaa, Argaadha.â€• Suuratu Al-Aâ€™TMaraaf 7:200

Kana jechuun yommuu sheyxaanni wanta badaa sitti wasawasuu (hasaasu), hojii gaarii irraa duubatti si harkisuu ykn hojii badaatti si kakaasu, gara Rabbii dheessuun akka si eegu kadhaddhu. Inni wanta jettu dhagahaadha. Niyyaa fi dadhabinna kee, hangam gara Isaatti akka dheessutu ni beeka. Yoo dhugaan gara Rabbii dheessun sheyxaana irraa akka si eegu kadhatte, Inni qormaata fi waswasaa isaatirraa si eega[2]. Kanaafu, namni yommuu sheyxaanni amanti isaa ilaalchise wanta badaa isatti wasawasuu, hojii badatti isa kakaasu ykn hojii gaarii irraa duubatti isa harkisu, gara Rabbii dheessun eeggumsa kadhachuu qaba. Kana gochuuf suuratu An-Naas (114) irra deddeebiâ€™TMe dubbisuu. Yookiin aâ€™TMuuzu billaahi mina sheyxaani rajiim (sheyxaana abaarrame irraa Rabbiin tiikfama) jechuu. Yookiin (Rabbi aâ€™TMuuzu bika min hamazaati shayaaxiin wa aâ€™TMuuzu bika rabbi aâ€™TMyahduruun) â€œ jechuu. Hiikni kanaa: **Gooftaa kiyya, ani hasaasa sheyxaanotaa irraa Sittiin mangafadha. Gooftaa kiyyaa isaan natti dhufuu irraa sitti mangafadha.** â€• (ilaali Suuratu Muâ€™TMiminuun:97-98)
Sitti maganfadh=Siin tiikfama

Guduunfaa

â€œ«Namni erga tawbatee badiitti akka hin deebinee tooftalee adda addaa fayyadamu dandaâ€™TMa. Isaan keessaa:

âž|Qalbii fi arraba zikriin jiisu-zikrii baayâ€™TMisuu

âž|Bakka badii itti hojjataa turan irraa dheessu

âž|Wantoota badiitti nama harkisan ofirraa fageessu ykn irraa fagaachu

âž|Xumura badii itti yaadu fi sheyxaana Rabbitti maganfachuu

â€œ«Namni aaqilli nama xumura wanta tokko itti yaadun gara hojiitti seenudha. Osoo itti hin yaadin dogongoraan yoo itti seene dafee duubatti deebiâ€™TMuun of sirreessa.

[\[1\]](#) Tafsiir Ibn Kasiir 2/335-336

[\[2\]](#) Tafsiir saâ€™diyyi-356

Date Created

March 27, 2019

Author

admin